

Fundacja Wolność od Religii
Ul. Fryderyka Chopina 41/2
20-023 Lublin
Organizacja pożytku publicznego
KRS 0000403073

Lublin, 04.09.2015 r.

Szanowna Pani mgr Irena Sienkiewicz-Szyperska

Szkoła Podstawowa nr 3

ul. Bobrza 27, 54 - 220 Wrocław

W związku z informacjami, które otrzymujemy od zaniepokojonych rodziców uczniów uczęszczających do zarządzanej przez Państwa publicznej placówki oświatowej, dotyczących zorganizowanego w dniu 04.09.2015 **wyjścia na mszę** w Kościele rzymskokatolickim (w trakcie innych obowiązkowych zajęć szkolnych), pragniemy przypomnieć, iż Ustawa o gwarancjach wolności sumienia z dnia 17 maja 1989 r. w art. 6 ust. 1 wyraźnie określa, iż nikt nie może być dyskryminowany bądź uprzywilejowany z powodu religii lub przekonań w sprawach religii, a także **„Nie wolno zmuszać obywateli do niebrania udziału w czynnościach lub obrzędach religijnych ani do udziału w nich”**. Ponadto zgodnie z art. 10 Ustawy „Rzeczpospolita Polska jest państwem świeckim, neutralnym w sprawach religii i przekonań.”

Z korespondencji prowadzonej przez fundację z Ministerstwem Edukacji Narodowej wynika, iż **"wszelkie zajęcia wykraczające poza realizację podstawy programowej a więc m.in. udział uczniów w uroczystościach kościelnych powinny odbywać się za zgodą rodziców"**. Pragniemy zapytać Państwa, w jaki sposób umożliwili Państwo rodzicom zadeklarowanie woli uczestniczenia ich dzieci we mszy? Czy dyrektor

szkoły oraz wychowawcy wykazali się należyłą troską o uczucia uczniów nieuczęszczających na lekcje religii, szczególnie 6-letnich, z klas pierwszych? Mamy również wątpliwości, czy wychowawcy zostali zaproszeni do uczestnictwa we mszy przez dyrektora placówki czy udział ich był obligatoryjny, gdyż msza została wpisana w rozkład zajęć szkolnych?

Zwracamy się do Państwa z prośbą o takie organizowanie życia szkolnego, aby nie narażać pierwszoklasistów na tego rodzaju stygmatyzujące sytuacje. W pierwszym dniu zajęć szkolnych tworzą Państwo podział na dzieci, które uczęszczają do Kościoła rzymskokatolickiego i na takie, które tego nie robią. Dzieci nie uczestniczące we mszy obserwują wyjście wszystkich kolegów i koleżanek z wychowawcą ze świetlicy i nie rozumieją tej sytuacji. **Wyjścia na msze powinny być organizowane przez katechetów na lekcjach religii, nie zaś przez wychowawców.** W kraju, w którym wciąż toczy się dyskusja czy szkoła jest wystarczająco przystosowana do przyjęcia dzieci sześciolletnich niewłaściwe wydaje się wprowadzanie tego rodzaju dodatkowych sytuacji stresujących.

Ponadto w ramach prowadzonej kampanii społecznej na rzecz przestrzegania w naszym kraju prawa oświatowego, jak również w związku z wejściem w życie z dniem 1 września 2014 roku Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej (MEN) z dnia 25 marca 2014 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. z dnia 14 kwietnia 2014 r, poz. 478) chcielibyśmy zwrócić Państwa uwagę na następujące zagadnienia związane z poszanowaniem uprawnień rodziców i uczniów szkół publicznych.

I. Na zasadzie § 4 ust. 2 pkt. 1) Rozporządzenia MEN z dnia 7 lutego 2012 roku w szkolnym planie nauczania uwzględnia się wymiar godzin „*zajęć religii lub etyki, zgodnie z przepisami w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach*”, tj. zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 roku w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach. (Dz. U. z dnia 24 kwietnia 1992 r. z późn. zm.)

Na mocy § 1 ust. 1 Rozporządzenia MEN z dnia 14 kwietnia 1992 roku, w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 września 2014 roku „*§ 1. 1. W publicznych przedszkolach organizuje się, w ramach planu zajęć przedszkolnych, naukę religii na życzenie rodziców (opiekunów prawnych). W publicznych szkołach podstawowych, gimnazjach, ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych, zwanych dalej «szkołami», organizuje się w ramach planu zajęć szkolnych naukę religii i etyki:*

1) *w szkołach podstawowych i gimnazjach - na życzenie rodziców (opiekunów prawnych),*

2) w szkołach ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych - na życzenie bądź rodziców (opiekunów prawnych), bądź samych uczniów; po osiągnięciu pełnoletności o pobieraniu religii i etyki decydują sami uczniowie. 2. Życzenie, o którym mowa w ust. 1, jest wyrażane w formie pisemnego oświadczenia. Oświadczenie nie musi być ponawiane w kolejnym roku szkolnym, może jednak zostać zmienione. 3. Uczestniczenie lub nieuczestniczenie w przedszkolnej albo szkolnej nauce religii lub etyki nie może być powodem dyskryminacji przez kogokolwiek w jakiegokolwiek formie”.

Natomiast zgodnie z uzasadnieniem do projektu ww. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 marca 2014 roku, począwszy od dnia 1 września 2014 roku, w związku z nową treścią § 2 ust. 2 Rozporządzenia MEN z dnia 14 kwietnia 1992 roku, (z którego usunięto limit 3 uczniów jako minimalny w grupie nauczania religii lub etyki) „wprowadzenie tej zmiany pozwoli zapewnić naukę etyki każdemu uczniowi zainteresowanemu udziałem w zajęciach z tego przedmiotu, eliminując jednocześnie wskazane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka przypadki odmowy zorganizowania lekcji etyki ze względu na brak wymaganej liczby uczniów.”

Jednocześnie zgodnie z § 1 ust. 2 Rozporządzenia MEN z dnia 14 kwietnia 1992 roku nie ulega już jakimkolwiek wątpliwościom, że począwszy od dnia 1 września 2014 roku **niezbędną przesłanką** dla zorganizowania w ramach planu zajęć szkolnych nauki religii lub etyki jest uprzednie otrzymanie przez osobę pełniącą funkcję dyrektora publicznego przedszkola lub publicznej szkoły, od rodzica (opiekuna prawnego) lub odpowiednio ucznia, oświadczenia w formie pisemnej podpisanego przez rodzica (opiekuna prawnego) lub odpowiednio ucznia obejmującego oznaczenie imienia i nazwiska ucznia oraz życzenie (deklarację) uczestnictwa w zajęciach z określonej religii lub etyki.

Nie jest przy tym dopuszczalne przez przepisy prawa odbieranie przez szkołę lub przedszkole publiczne od rodziców lub uczniów oświadczeń (negatywnych deklaracji) wskazujących, że uczeń nie będzie uczęszczał na religię lub etykę, lub też przedkładanie rodzicom wzorów oświadczeń, które preferują wybór zajęć z jakiegokolwiek religii lub z etyki. Procedura przyjmowania przedmiotowych oświadczeń od rodziców lub uczniów nie może bowiem naruszać dyspozycji art. 53 ust. 7 Konstytucji RP, który wskazuje, że „Nikt nie może być obowiązany przez organy władzy publicznej do ujawniania swojego światopoglądu, przekonań religijnych lub wyznania”.

Innymi słowy brak pisemnego oświadczenia, złożonego do dokumentacji prowadzonej przez szkołę uniemożliwia dopuszczenie ucznia do zajęć z religii lub etyki.

II. Jednocześnie, w oparciu o liczne skargi zgłaszane do naszej Fundacji przez rodziców i uczniów szkół z terenu całego kraju wskazujemy Państwu poniżej następujące zagadnienia, wyrażając przy tym nadzieję, że opisywane nieprawidłowości nie mają miejsca w kierowanych przez Państwa placówkach oświaty publicznej.

II. 1 Wskazujemy, że z istoty rzeczy życzenie rodziców lub uczniów danej szkoły dotyczące uczestnictwa w lekcjach religii lub etyki nie może być złożone przed zakończeniem kwalifikacji uczniów do szkoły, zanim dzieci staną się uczniami danej szkoły, a zatem z oczywistych względów nie może być zawarte we wniosku o przyjęcie dziecka do szkoły.

W związku z powyższym druki wniosków o przyjęcie dziecka do szkoły, nie powinny zawierać jakichkolwiek odniesień dotyczących zamiaru uczęszczania dzieci na lekcje określonej religii lub etyki lub jednocześnie i określonej religii i etyki, jako informacji żądanej bez podstawy prawnej, z oczywistym naruszeniem prawa oświatowego, jak i art. 53 ust. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

II.2 Z uwagi na specyficzny tryb zatrudniania w szkołach publicznych księży, zakonnic, katechetek lub katechetów nie jest dozwolone prowadzenie zajęć w szkołach publicznych przez ww. osoby z innych przedmiotów niż lekcja religii w zakresie określonym w pisemnym skierowaniu do danego przedszkola lub szkoły wydanego przez właściwe władze zwierzchnie kościoła lub związku wyznaniowego. Katalog uprawnień ww. osób jest określony w § 5 i następujących paragrafach Rozporządzenia MEN z dnia 14 kwietnia 1992 roku i jako wyjątek od reguły nie może być interpretowany rozszerzająco.

W szczególności dotyczy to ww. osób, które nie posiadają kwalifikacji określonych w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r., poz. 1207).

Wykonywanie tzw. „zastępstw” w szkole publicznej przez ww. osoby, niezależnie od braku podstawy prawnej, może w przypadku nieszczęśliwych zdarzeń losowych w czasie takich zajęć skutkować modyfikacją odpowiedzialności cywilnej za szkody na osobie i mieniu, a w konsekwencji może rodzić wątpliwości co do zakresu obowiązywania ochrony ubezpieczeniowej wynikającej z zawieranych przez szkoły umów ubezpieczeniowych (NNW).

II.3 W wielu szkołach zajęcia z religii lub z etyki są w ramach planu zajęć umiejscowione w środku zajęć lekcyjnych, a nie przed lub po podstawowych zajęciach lekcyjnych. Niezależne od tego, że takie działania w istocie rzeczy naruszają normę art. 53 ust. 4 Konstytucji RP, to w przypadku dzieci w wieku przedszkolnym naruszają podstawowe zasady pracy wychowawczej z dziećmi w wieku przedszkolnym, którym z zgodnie z podstawą programową Rzeczpospolita Polska, ma zapewnić „*możliwość wspólnej zabawy i nauki w warunkach bezpiecznych, przyjaznych i dostosowanych do ich potrzeb rozwojowych*”. W przypadku dzieci starszych, w takich przypadkach szkoła w miejsce bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego, oferuje dzieciom pole do budowania nieufności a często agresji między rówieśnikami. W praktyce zatem, niektóre jednostki szkolnictwa publicznego, podlegające kontroli Ministra Edukacji Narodowej wprowadziły system segregacji dzieci, w oparciu o kryterium przynależności lub braku przynależności ich rodziców do kościołów lub związków wyznaniowych.

Z wyników badań ankietowych przeprowadzonych przez fundację w roku ubiegłym, wśród dyrektorów szkół publicznych w woj. lubelskim wynika, iż:

1. W roku szkolnym 2014/2015 w 16,3% szkół przynajmniej jedna osoba wyraziła chęć uczęszczania na lekcje etyki. **W co piątej spośród tych szkół mimo tego żaden z uczniów nie uczęszcza na etykę.**
2. **Jeżeli zajęcia z etyki zostają zorganizowane, to uczęszcza na nie więcej uczniów, niż pierwotnie wyraziło taki zamiar.**
3. W roku szkolnym 2014/2015 znacznie więcej uczniów zadeklarowało chęć uczęszczania na lekcje etyki, niż w efekcie na nie uczęszczało. Prawdopodobnie ma to związek z możliwościami (a raczej ich brakiem) uczęszczania na lekcje etyki w swojej własnej szkole o odpowiedniej porze.
4. **Jedynie w nieco ponad połowie szkół, w których wyrażono chęć uczęszczania na lekcje etyki w roku szkolnym 2014/2015, zorganizowano takie zajęcia.**
5. **Aż 81% dyrektorów deklaruje, że nigdy nie zdarza się, aby uczniowie musieli oczekiwać na lekcje religii, mając w planie „okienka”.**

Raport z badań znajdą Państwo się na stronie [www.rownoscwzszkole.pl/](http://rownoscwzszkole.pl/):
http://rownoscwzszkole.pl/?dz=raport_z_badan_ankietowych

III. Mając powyższe zagadnienia na uwadze, bardzo prosimy o zwrócenie szczególnej uwagi na zapewnienie w kierowanej przez Państwa placówce oświatowej poszanowania ww. przepisów prawa oświatowego jak i konstytucyjnych uprawnień rodziców i uczniów.

W załączeniu przesyłamy również rekomendacje fundacji wraz z przykładami dobrych praktyk, opracowane na podstawie badań ankietowych oraz działań prowadzonych w ramach projektu „Dyskryminacja dzieci niewierzących i nieuczestniczących w lekcjach religii” (www.rownoscwskole.pl).

W przypadku jakichkolwiek pytań lub wątpliwości zapraszamy Państwa do odwiedzenia naszej strony www.wolnoscodreligii.pl lub o przesłanie pytań drogą mailową na adres fundacja.wor@gmail.com.

Z poważaniem

Dorota Wójcik

Prezeska Zarządu